

Vaše č. j. DD/00548/2026
Sp. zn. 52/2026/DO/KŠ
Č. j. KVOP-32079/2026
Datum 16. června 2026

Vážená paní
Mgr. A.
ředitelka
Dětský domov a Školní jídelna, B.,
[adresa zařízení]
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Vážená paní ředitelko,

vracím se k podnětu nezletilé Báry, která se na dětského ombudsmana obrátila ve věci postupu Vašeho dětského domova při úhradě jejích rovnátek.

Dospěl jsem k závěru, že Váš dětský domov nepostupoval správně, když po ní požadoval úhradu 50 % ceny za poskytnutou zdravotní péči. Níže vysvětluji, proč si to myslím.

Úhrada rovnátek dětským domovem je povinnost, ne volba

Dítě s nařízenou ústavní výchovou má právo na zajištění plného přímého zaopatření,¹ které zajišťuje dětský domov. To zahrnuje i úhradu nákladů na zdravotní služby, léčiva a zdravotnické prostředky, které nehradí zdravotní pojišťovny, pokud si je nevyžádali zákonní zástupci dítěte.²

Zjistil jsem, že Bára, která žije ve Vašem dětském domově, má vadu skusu a v budoucnu ji čeká operace čelisti. Před ní je nutná příprava, jejíž součástí je aplikace fixních rovnátek. Dětský domov řeší s Bárou rovnátka již od dubna 2024. Navštěvuje i specializované pracoviště ve Fakultní nemocnici B. Od té doby absolvovala vyšetření, konzultace a extrakci dvou zubů. Následně jí lékař nasadil fixní rovnátka. Na všechny lékařské návštěvy ji doprovázeli zaměstnanci dětského domova.

Nezjistil jsem, že by zajištění rovnátek a ortodontické péče vůbec vyžádali zákonní zástupci Báry.

Pokud si tedy ortodontickou péči nevyžádali rodiče dívky, nemohl si Váš dětský domov zvolit, zda péči dívce uhradí, či nikoli.³ Jednalo se o povinnost, které se dětský domov nemohl zříci.

1 Ustanovení § 20 odst. 1 písm. a) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů (zákon o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy).

2 Ustanovení § 2 odst. 7 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

3 Srov. § 2 odst. 9 zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

Podrobněji k Vaším vyjádřením

Dále se jednotlivě a podrobněji vyjádřím k dílčím vyjádřením, kterým jste svůj postup zdůvodňovala. Zdůrazňuji, že ani jedno z nich nic nemění na mém předchozím závěru, neboť nemá legitimní základ.

Zdravotní péče zajišťovaná a hrazená dětem v ústavní výchově

Dětský domov poskytuje dětem s nařízenou ústavní výchovou péči jinak poskytovanou rodiči.⁴ Na základě odborného posouzení zdravotního stavu zajišťuje dítěti takovou specializovanou péči, která nejlépe odpovídá jeho potřebám, zájmům a pomáhá řešit jeho obtíže.⁵ Pokud si péči nevyžádali rodiče a nehradí ji zdravotní pojišťovna, hradí ji dětský domov.⁶

Z Vašeho vyjádření vyplývá, že nepovažujete ortodontickou péči za „základní zdravotní péči“ ani za „nadstandard“. Bára podle Vás nebyla v „aktuálním ohrožení na zdraví a životě“, proto jí pojišťovna nadstandard v podobě rovnátek nehradí. Dodala jste, že dívka má možnost zajistit si rovnátka až v dospělosti.

Z výše popsaných zjištění vyplývá, že Bára potřebovala ortodontickou péči, proto ji ostatně dětský domov správně zajišťoval.

Pokud jde o její úhradu, zákon rozlišuje mezi tím, kdy dětský domov péči povinně hradí, a kdy nikoli. **Jediným rozlišovacím kritériem je aktivita/iniciativa rodičů.** Tedy zda požádají dětský domov o zajištění péče jejich dítěti. Skutečnost, zda péče je hrazená z veřejného zdravotního pojištění, **nemá vliv na to, zda ji dětský domov uhradí.**

Vzhledem k Vaším tvrzením upřesňuji, že systém veřejného zdravotního pojištění nezná **hrazenou základní zdravotní péči a nehrazený „nadstandard“**. Neplatí, že pojišťovny hradí jen péči „aktuálního ohrožení na zdraví a životě“. Taková péče je tzv. **neodkladnou**, příp. **akutní péčí**⁷ (kterou veřejné zdravotní pojišťovny samozřejmě hradí). Krom toho však hradí i některou tzv. **plánovanou péčí**⁸, pod kterou patří i ortodontická péče. Jinými slovy, dětský domov bude vždy hradit především plánovanou péči (v úkonech, které nepokrývají pojišťovny), neboť všechnu ostatní (neodkladnou i akutní) budou hradit veřejné zdravotní pojišťovny.

4 Ustanovení § 2 odst. 2 zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

5 Srov. standard č. 2.34 (Výnos ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 17/2018, kterým se stanoví standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivní výchovnou péči).

6 Ustanovení § 2 odst. 7 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

7 Srov. § 5 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

8 Srov. § 5 odst. 1 písm. d) zákona o zdravotních službách.

Úhrady rovnátek a ortodontické péče z veřejného zdravotního pojištění

Úhrada jakékoli péče (včetně léčiv a zdravotnických prostředků) je komplexní záležitost, která má velmi obecný zákonný základ⁹ doplněný o tzv. úhradové vyhlášky, seznamy zdravotních výkonů a pravidla zdravotních pojišťoven.

V praxi je dnes systém ortodontické léčby (rovnátek) v Česku postavený na kombinaci částečné úhrady z veřejného zdravotního pojištění a poměrně významných doplatků rodičů/pacientů. Nejde tedy o model „pojišťovna zaplatí rovnátka“, ale spíše o to, že pojišťovna hradí část zdravotní péče a část aparátů, zatímco materiál, komfortnější varianty a řadu výkonů si rodiče/pacienti doplácí.

Zdravotní pojišťovna může ortodontickou péči i kompletně hradit, avšak jen v určitých lékařských indikacích. Např. když jde o funkční nebo zdravotně významnou vadu chrupu/skusu (výrazné stěsnání zubů, zkřížený či hluboký skus, poruchy růstu čelisti apod.).

Z Vašeho sdělení vyplývá, že v případě Bány lékař indikoval ortodontickou péči jako součást přípravy na další zdravotní výkon. Nešlo tedy čistě o estetickou záležitost a pojišťovna měla část léčby hradit. Tuto skutečnost však měl posoudit lékař (a informovat Vás o tom). **Na povinnosti dětského domova hradit Báře zbývající část péče to nic nemění.**

Povinné spoření dětí na rovnátka jako součást výchovy

Dětský domov musí postupovat v souladu se zákony a jeho vnitřní pravidla musí být v jejich mezích.¹⁰

Vnitřní řád Vašeho dětského domova nastavil pravidlo, že děti si hradí 50 % ceny rovnátek. Tento požadavek vnímáte jako formu výchovného působení. Upozornila jste na to, že dívka souhlasila se zněním vnitřního řádu i s tím, že polovinu ceny rovnátek uhradí ze svého. Měla našetřené peníze z brigád, peníze však utratila za jiné věci.

Jak uvádím výše, úhrada ortodontické péče je právem dítěte (na úhradu plného přímého zaopatření) a povinností dětského domova (takovou úhradu provést). Nejde o výchovnou (pedagogickou) otázku. **Vnitřní řád Vašeho dětského domova proto nezákonně zasahuje do práva dítěte. Do značné míry obchází zákonnou povinnost dětského domova, resp. přenáší ji na dítě.** Na tento závěr nemá žádný vliv, že dívka s vnitřním řádem souhlasila.

Výchova dětí k finanční odpovědnosti je důležitá, ale nesmí vést k tomu, že dítě nebude mít uhrazenou potřebnou zdravotní péči. Peníze, které dívka získala z brigády,

9 Srov. § 13 až 18 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

10 Čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené pod č. 2/1993 Sb., a § 2 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

jsou její a dětský domov ji nemůže nutit, aby je použila na úhradu zdravotní péče. Přestože jste toto očekávali a Bára s tím zpočátku souhlasila.

Zastoupení dítěte ředitelem dětského domova

Ředitel dětského domova může (a současně musí) zastoupit dítě v běžných záležitostech. Pokud jeho zákonní zástupci neplní své povinnosti, nebo nejeví o dítě skutečný zájem, může (a současně musí) zastoupit dítě i ve věcech zásadní důležitosti.¹¹

Pacient (jeho zákonný zástupce) má právo být předem informován o ceně poskytovaných zdravotních služeb nehrazených nebo částečně hrazených z veřejného zdravotního pojištění a o způsobu jejich úhrady.¹²

Z Vašeho vyjádření vyplývá, že jste ne vždy měla dostatečné informace o poskytované péči a jejich úhradách. Ať již od svých pracovníků, kteří dívku k lékařům doprovázeli, nebo přímo od lékaře.

Rozumím, že bez dostatečných informací mohlo být Bářino zastupování složitější. Zastupovat ji řádně však byla Vaše povinnost. Jsem navíc přesvědčen, že jste měla dostatek času zajistit si potřebné informace i finanční prostředky.

Zároveň nedostatek informací **nemohl mít žádný vliv na to, zda dětský domov dívce péči uhradí, či nikoliv.**

Závěr

Vážená paní ředitelko, žádám Vás, abyste se ke zjištění do 30 dnů vyjádřila a informovala mě, jaká opatření k nápravě jste přijala.¹³ Pokud nebudu považovat Vaše opatření za dostatečná, mohu opatření navrhnout sám.¹⁴

O svém postupu informuji také stěžovatelku.

Děkuji Vám za spolupráci.

S pozdravem

Mgr. Martin Beneš
dětský ombudsman
(podepsáno elektronicky)

11 Ustanovení § 23 odst. 1 písm. k) zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

12 Ustanovení § 28 odst. 3 písm. f) zákona o zdravotních službách.

13 Podle § 18 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

14 Podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.